

Arviointikertomus 2025

Tarkastuslautakunta 11.5.2026

Kunnanvaltuusto 8.6.2026

Puheenjohtajan tervehdys

Meillä on nyt ensimmäinen vuosi tarkastuslautakuntana tässä muodossa takana. Vuosi on ollut itselleni ensimmäinen vuosi kunnallispolitiikassa sekä tarkastuslautakunnan puheenjohtajan tehtävässä. Täytyy sanoa, että paljon on tullut uusia asioita ja oppia. Erytisen kiitollinen olen siitä, että porukka on ottanut lämpimästi vastaan uuden tulokkaan ja henki on ollut hyvä.

Maailman politiikassa myllertää todella ennalta arvaamattomat tuulet niin Iranissa kuin Ukrainassa on sota ja öljyn markkinahinta hipoo pilviä ja vaikuttaa sitä kautta myös meille hintojen nousuna. Alavieskassa talous on toistaiseksi hyvällä tolalla ja tästä täytyy kiittää niin valtuutettuja kuin viranhaltijoita. Pidetään suunta samana.

Mielestäni kunnassa vallitsee hyvä yhteishenki ja tiedon kulku on sujuvaa. Tulevaisuus näyttää kuitenkin arvaamattomalta, lapsimäärä vähenee ja väestön keski-ikä nousee. Uusien talojen rakentaminen on käytännössä jäissä. Koko vuonna vain yksi talo. Tähän haasteeseen mielestäni täytyisi pikaisesti vastata. Valtuutetut ovat tehneet vuoden aikana useita näihin haasteisiin liittyviä aloitteita ja toivoisin että niitä myös mahdollisimman nopealla aikataululla toteutetaan.

Pidetään sama yhteen puhaltamisen henki kunnassa ja uskalletaan tehdä myös uudistuksia, niin voimme myös jatkossa olla turvallinen paikka asua ja yrittää.

Tarkastuslautakunta

Kunnanvaltuusto 16.8.2021 § 42
tarkastuslautakunta 2021-2025:

Sakari Siitonen, pj (Risto Isokääntä)
Matti Luonuansuu, vpj (Jarmo Autio)
Maarit Jutila 23.9.24 asti -> Eija Jutila
23.9.24 alkaen (Merja Nevalainen)
Jaana Nyman (Marja-Leena Kurttila)

Kunnanvaltuusto 3.6.2025 41 §
tarkastuslautakunta 2025-2029:

Perttu Isotalus, pj (Mikko Malinen)
Antti Takalo, vpj, (Risto Isokääntä)
Eija Jutila (Tiina Isokääntä)
Jaana Nyman (Päivi Kivimaa)

Tilintarkastaja BDO Audiator Oy tilintarkastusyhteisö
Vastuunalainen tilintarkastaja HT, JHT Tuomas Peltoperä
Lautakunnan sihteerinä toiminut senior associate Janika Fetula

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalaki 121 : Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi kunnassa ja kuntakonsernissa:

- > Tarkastuslautakunta arvioi talousarvion toteutumista
 - > Tarkastuslautakunta arvioi kuntastrategian toteutumista
 - > Sidonnaisuusilmoitusten käsittely (lautakunnassa 10.11.2025 32 §, valtuustossa 9.12.2025 94 §)
- Tarkastuslautakunta huomioi sisäiset esteellisyydet.
Arviointikertomuksen laadinta vuosittain.

Alavieskan kuntastrategia 2022-2025

Missio: Moderni, lapsiystävällinen ja yrittäjämönteinen kunta, jossa on hyvät lähipalvelut.

Visio: Itsenäinen Alavieska on asukaslähtöinen ja väittää ihmistä koko elämän.

Arvot: Turvallisuus, lapsiystävällisyys, perinteet, ympäristö, hyvinvointi

Tavoitteet: Asukasviihtyvyys ja hyvinvointi, Lähipalvelut, Yrittäjäyys ja elinkeinot, Brändäys

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta varmistaa organisaation tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan laillisuutta.

Riskien hallinta tunnistaa ja hallitsee tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä.

Toiminta ollut taloudellista ja tuloksellista.

Päätösten perusteena oleva tieto riittävää ja luotettavaa.

Hallinto ja päätöksenteko noudattaa säädöksiä ja viranomaisohjeita.

Kunnan ja kuntakonsernin omaisuus ja resurssit turvattu.

Tilinpäätöskirjan luvut 1.6 ja 1.7 antavat hyvän ja kattavan selvityksen kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta. Selvityksestä käy ilmi, että toiminnan suunnittelussa ollaan hyvinkin tietoisia nopeasti muuttuvan toimintaympäristön aiheuttamista riskeistä sekä siitä että niihin pyritään reagoimaan mahdollisuuksien mukaan.

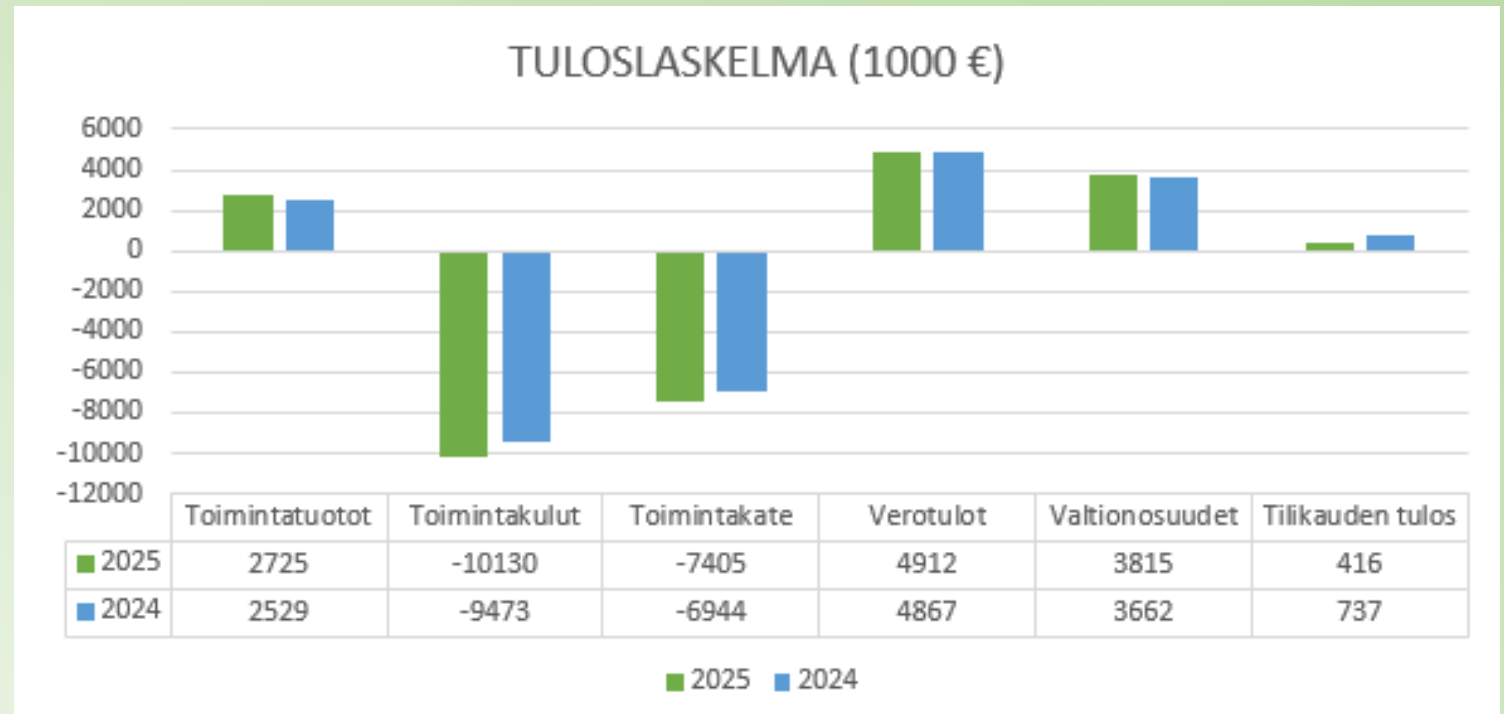
Vuoden 2025 talousarvio ja taloussuunnitelma on hyväksytty valtuustossa 9.12.2024 § 71. Talousarvio ja –suunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä, asettaen raamit toiminnalle.

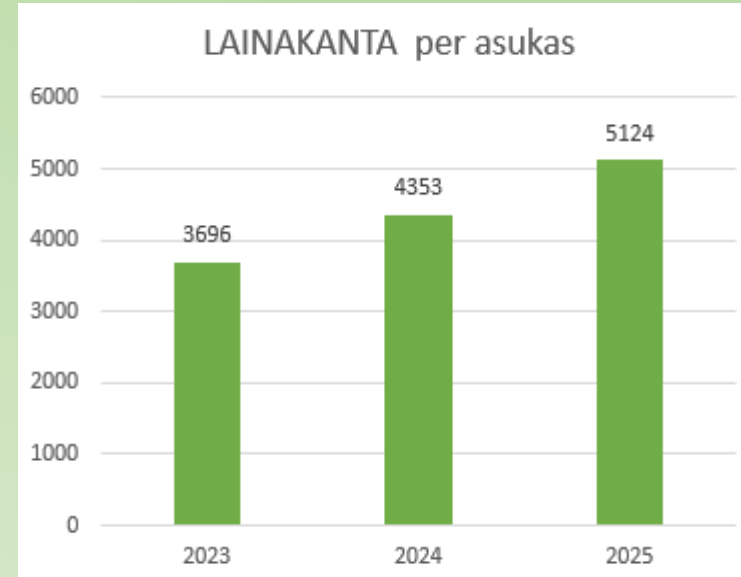
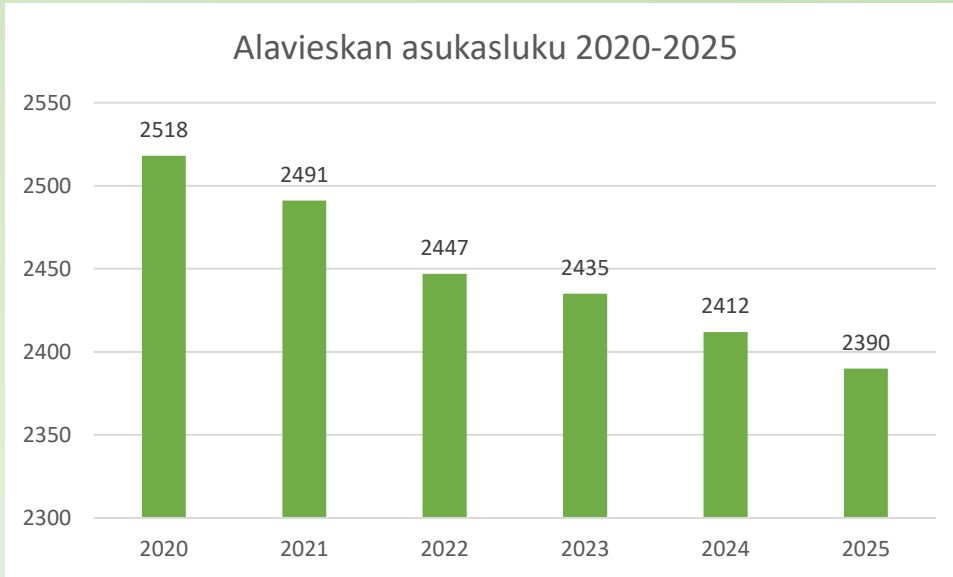
Talousarvioon tehtiin muutoksia 27.10.2025 § 76:

1,5 milj. € lisäys kunnanhallitukselle sekä määrärahamuutoksia sivistys- ja hyvinvointipalveluihin 124 280 € ja tekniselle palvelualueelle 137 000 €.

Sopeuttamisohjelman (valtuusto 23.9.2024 4 §) tavoitteena on alentaa kunnan nettokustannuksia 250 000 € vuosittain.

Tilikauden 2025 tulos on ylijäämäinen
415 822,51 €

Alavieskan asukasluku on vähentynyt vuodessa 22 henkilöllä.

Lainakanta on kasvanut ollen 31.12.2025 yhteensä 12,5 milj. € (v. 2024 10,5 milj. €).

Ennakkotiedon mukaisesti Suomessa kuntien lainojen määrä asukasta kohden oli keskimäärin 3547 €.

Kunnan suhteellinen velkaisuusaste on 111,7 % (v. 2024 104,9 %).

Kunnan omavaraisuusaste heikkeni 3,4 % ollen 50,5. Omavaraisuusaste on aivan tyydyttävän ja hyvän rajalla.

Talouden tasapainottamisohjelma on ollut kunnassa käytössä jo vuosia.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden vastualueeseen kuuluvat hallinto- sekä henkilöstöpalvelut sisältäen myös muun muassa vaalit ja tilintarkastukseen sekä valtuuston ja kunnanhallituksen.

Hallintopalvelut vastaa kunnan toimistopalveluista ja tuottaa tukipalveluja muille kunnan palvelualoille. Hallintopalvelut huolehtii muun muassa kokousjärjestelyistä, neuvonta-, asiakaspalvelu- sekä arkistointitehtävistä sekä osallistuu kunnanhallituksen ja valtuuston kokousten valmisteluun.

Ostopalveluna Alavieskan kuntaan hankitaan palkanlaskenta, kirjanpito, raha- ja maksuliikenteen hoitaminen Kuntien Heta-palvelut Oy:lta. Kuntien omistama Joki ICT Oy:ltä ostetaan tietohallinnon tukipalvelut.

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) ollut voimassa 1.1.2020

-> Tiedonhallintamallin koostaminen on priorisoitava kiireellisesti. Ajantasainen tiedonhallintamalli auttaa viranomaisia hallitsemaan jatkuvasti lisääntyvää tietomäärää ja hahmottamaan sekä hallitsemaan tiedon elinkaarta. Täten tunnistetaan ja hallitaan myös esim. digitaalisten palveluiden käyttämiseen sisältyviä riskejä. Selkeä kuvaus tiedonhallinnasta vähentää myös saman tiedon moninkertaista tallentamista ja nopeuttaa tiedon löytymistä.

Henkilöstöpalvelut

Määräaikaisen henkilöstön määrä kasvaa ja vakinaisten vähenee.

Taitava, motivoitunut ja osaava työvoima tarvitsevat tuekseen toimivan työympäristön. Henkilöstön työkyvyn tukeminen, osaamisen kehittäminen, uusien kykyjen löytäminen ja kilpailu työvoimasta tulevat haastamaan myös tulevaisuudessa henkilöstöhallintoa.

Vakinaisen henkilöstön ikärakenteessa huomioitavaa, että yli puolet kunnan vakinaisesta henkilöstöstä on yli 50-vuotiaita. Nuoria aikuisia (20–29 v.) ei vakinaisen henkilöstön joukossa ole ollenkaan.

Vuoden 2025 talousarviossa kunnan kokonaishenkilöstömääräksi on ilmoitettu 81,5 henkilöä. Luku eroaa merkittävästi tilinpäätöksessä ilmoitetusta.

Henkilöstölukujen osalta vain tekniset palvelut ovat pystyneet suunnittelemaan talouden oikealle henkilöstömäärälle. Mikä selittää poikkeaman?

Henkilöstön määrä palvelusuhteittain 31.12.2025 (suluissa 31.12.2024)

Henkilöstö palvelualueittain	Virka-suhde	Työ-suhde	Vakinaiset	Määrä-aikaiset	Sijaiset	Työllis-te-tyt/toimek-sianto	Kaikki yhteensä
Hallintopalvelut	2 (3)	5 (5)	6 (5)	1 (2)	0 (0)	0 (1)	7 (8)
Elinvoimapaalvelut		1 (0)		1 (0)		0 (0)	1(0)
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	35 (37)	48 (48)	54 (58)	24 (23)	5 (4)	1 (0)	83 (85)
Tekniset palvelut	2 (2)	5 (5)	7 (6)	0 (1)	0 (0)	0 (0)	7 (7)
Yhteensä	39 (42)	59 (58)	67 (69)	26 (26)	5 (4)	1 (1)	99 (100)

Vakinaisen henkilöstön ikärakenne 31.12.2025

alle 20 v.	20-29 v.	30-39 v.	40-49 v.	50-59 v.	yli 60 v.	Yhteen-sä
-	0 (0)	14 (14)	14 (15)	26 (25)	13 (15)	67 (69)
-	0 % (0 %)	20,90 % (20,29 %)	20,90 % (21,74 %)	38,81 % (36,23 %)	19,40, % (21,74 %)	100 % (100 %)

Henkilöstöpalvelut

Sairauspoissaolot ovat lisääntyneet, vaikka henkilöstömäärä on vähentynyt.

Palkattomien vapaapäivien määrä oli 4,5 kertaa suurempi kuin vuonna 2024, yhteensä 3533 päivää (768 päivää v. 2024).

->Palkattomien päivien myöntämisellä on kunnan talouteen positiivinen taloudellinen vaikutus, koska päiviltä ei tule palkkakustannuksia. Kuitenkin tulee myös huomioida muun työssä olevan henkilöstön kuormittuminen ja resurssien riittäminen.

Henkilöstömäärä laskenut, mutta henkilöstökustannukset nousseet 249 000 € ed. vuoteen verrattuna. Tasopalkkaukseen siirtyminen nosti osaltaan henkilöstökustannuksia.

Sairauspoissaolojen määrän kasvu kiinnitti lautakunnan huomion. Millä toimenpiteillä sairastavuutta pyritään vähentämään?

Sairauspoissaolot päivinä

Palvelualue	Sairauslomiat								Muutos ed. vuoteen
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Hallintopalvelut	25	7	71	24	57	244	158	69	-89
Elinvoimapalvelut									
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	731	540	1047	2057	1678	1369	1170	1561	391
Tekniset palvelut	251	138	236	267	321	89	87	40	-47
Yhteensä	1007	685	1354	2348	2056	1702	1415	1670	255

Henkilöstökustannukset (1000 €)

Palvelualue	Palkat	Sivukulut	Henkilöstökustannukset yhteensä						Muutos edelliseen vuoteen
			2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Hallintopalvelut	415	87	417	481	474	460	479	502	4,8 (4,1%)
Elinvoimapalvelut	66	12			14	29	54	78	44,4 (86,2 %)
Sosiaali- ja terveystoimi			190	177	194	-	-	-	-
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	3394	733	3109	3456	3559	3942	3948	4127	4,53 (0,15%)
Tekniset palvelut	345	74	851	876	822	405	396	419	5,8 (-2,2%)
Yhteensä	4220	906	4939	4990	5062	4835	4877	5126	5,11 (0,87 %)

Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalveluiden keskeisiksi tavoitteiksi nostettu veto- ja elinvoimaisuuden kasvattaminen sekä yritteliäisyyden vahvistuminen sekä elinkeinojen kehittymistä jarruttavien tekijöiden tunnistaminen ja niiden vähentäminen.

Kunta järjestää elinkeinopalveluja omana sekä ostopalveluna Kalajoen kaupungin kanssa. Lisäksi tehdään muun muassa alueellista yhteistyötä ja erilaisia kehityshankkeita. Kaavoituksella pyritään tukemaan asukasluvun kehittymistä ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä.

Pelkällä kaavoituksella ei asukkaita hankita. Mitä konkreettisia keinoja on tehty asukkaiden houkuttelemiseksi Alavieskaan asumaan?

Miten potentiaalisia uusia yrittäjiä on informoitu yrityspalvelukeskuksen palveluista? Yrittäjien uutiskirje tavoittaa vain jo toimivat yrittäjät.

24 uutta yritystä vuoden
2025 aikana (v. -24 25 kpl)

Toiminnan
lakkaamisilmoituksia 7 kpl
(10 kpl v. -24)

Yritystukia myönnetty
5200 €

Työllisyyspalvelut

- Vuoden 2025 alusta aloitti YKN-työllisyysalue, joka tuottaa elinkeino- ja työllisyyspalveluja Ylivieskaan, Kalajoelle, Nivalaan, Sieviin, Alavieskaan ja Merijärvelle.
- Alavieskan kustannukset YKN:n palveluista v. 2025 oli 151 737 €.
- Kunta maksoi Kelan työttömyyskorvauksia 228 000 €
- Työttömiä työnhakijoita Alavieskassa oli 31.12.2025 oli 112 henkilöä (+9 henkilöä) eli 10,8 % työvoimasta.

Maaseutupalvelut

- Maaseudun yritystoiminnan edistämiseen käytettiin 18 790 €.
- Alavieskaan saatiin Rieska-Leader rahoituksella 4 kpl yritystukea ja 4 kpl yleishyödyllisen hankkeen tukea.
- Tilojen lukumäärä 2025: 101kpl (vrt. 105 tilaa v. 2024)
- Maksettuja tukia 4,28 M€
- Peltoalaa viljelyksessä 5322 ha
- Tilojen keskikoko 50,3 ha

Sivistyspalvelut

Hyvinvointia ja terveyttä edistävänä toimintana kehitetty muun muassa tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta.

Kuntalaisille on järjestetty monipuolista toimintaa ja tapahtumia kunnan eri palvelualueiden yhteistoimintana sekä yhteistyössä alueen yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

HYTE-toimintaa ja seurantaa kehitetty aktiivisesti ja sen tulokset näkyvät hyvässä kokonaissijoituksessa valtakunnallisesti.

Kirjastossa aloitettiin keväällä 2025 omatoimikirjastopalvelu, joka lisää kuntalaisten mahdollisuutta käyttää kirjaston aineistoa myös iltaisin, viikonloppuisin ja pyhäpäivinä. Valtakunnallinen eKirjasto saatiin kuntalaisten käyttöön vuoden 2025 alussa.

Alavieska 11. sijalla
valtakunnallisessa HYTE-
kertoimessa

Varhaiskasvatuspalveluissa
aloitti 25 uutta lasta.

Kunnallisessa
varhaiskasvatuksessa
yhteensä 92 lasta

S2-kielen opetusta annettu
molemmissa päiväkodeissa.

Kirjastossa 30 433 kävijää

Kirjastossa 44 308 lainaa, eli
18,4 lainaa/asukas.

Sivistyspalvelut

Perusopetuksessa oppilaita
310 (-2)

Esiopetuksessa oppilaita 26
(+3)

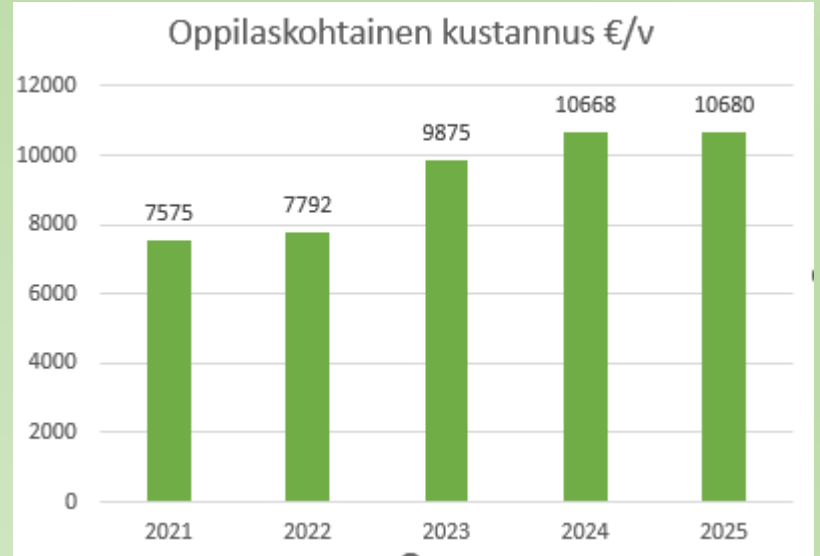
Peruskoulun
päästötodistuksen saaneista
kaikki (34) pääsivät jatko-
opiskelemaan

Oppilasmäärä vähenee ja
henkilöstömäärä kasvaa.

Kuljetuskustannukset
ylittyneet lähes 26 000 €
talousarvioon nähden.

Miksi?

Kansalaisopistossa Alavieskassa
opetusta toteutettu 690,31 tuntia +
18,48 tuntia verkkokursseja (812,70
h vuonna -24)

Musiikkiopistossa 26 oppilasta (23),
opetustunteja yht. 1 106 h (1012,2 v.
-24)

Sivistyspalvelut

Nuorisotoimintaa on järjestetty niin koululla koulupäivien ohessa kuin vapaa-ajallakin.

Koulunuorisotyötä on tehty hankeyhteistyössä Merijärven kunnan kanssa. Koulunuorisotyöntekijä on koululla kahtena päivänä viikossa.

Nuorisotyötä on tehty vapaa-aikaohjaajan, nuorisotilan ohjaajien, koulunuorisotyöhanketyöntekijän sekä etsivän nuorisotyöntekijän toimesta. On tehty myös yhteistyötä paikallisten toimijoiden sekä lähikuntien kanssa.

Nuorisotilassa on järjestetty mininuoppiksia 5. ja 6. luokkalaisille sekä nuoppiksia yläkoululaisille ja vanhemmille.

Nuorille aikuisille suunnattua nuorisotoimintaa ei Alavieskassa ilmeisesti järjestetä ollenkaan. Onko tähän tulossa muutosta?

Alavieskan kunnan liikuntapalvelut tuottaa Alavieskan Viri ry.

Liikuntapalveluissa hyvä vire läpi vuoden. Kunnassa järjestetty useita liikuntaryhmiä eri ikäisille. Ryhmien osallistujamäärät ovat olleet kasvussa.

Tekniset palvelut

- Vivunkummun pohjapadon kunnostus saatiin valmiiksi.
- Sivakkanevalle rakennettiin esteetön pitkospuupolku.
- Jokiniituntien kevyen liikenteen väylä siirtyi vuodelle 2026.
- Alavieskan kunta ostaa ympäristövalvonnan työtehtävät Ylivieskan kaupungilta.
- Maailmantalouden tilanne on käytännössä lamannut rakennustalouden, joka näkyy myös uudisrakentamisessa. Uusia tontteja ei ole myyty kuin yksi (strategiassa tavoite 5 kpl/vuosi).
- Kiinteistöjen vuokrausaste on pysynyt samalla tasolla kuin vuonna 2024 (95 %).
- Kunnan kiinteistöjen kunnossapidon ja perusparannusten aika olisi nyt, kun ammattitaitoista työvoimaa runsaasti saatavilla rakennusalan taantumana vuoksi. Onko tekninen lautakunta hoitanut kaikki velvoitteet, koska budjettiin on jäänyt ylijäämää?

34 rakennus-
/rakentamislupaa

Yksi myyty
asuinrakennustontti

Tarjotaan kuntalaisille
muovin
keräysmahdollisuus

Kiinteistöjen
vuokrausaste pysyi
samalla tasolla
edelliseen vuoteen
verrattuna

Tekniset palvelut, vesilaitos

Talousveden
vuotoja
17 kpl (6)

Vesilaitokselle on laadittu talouden tasapainotusohjelma vuosille 2022-2025 ja ohjelmaa on jatkettu tuleville vuosille. Vesilaitoksen taloutta ei tästä huolimatta ole saatu tasapainoon ja vuotovesien määrä kuormittaa vesilaitoksen kustannusrakennetta merkittävästi.

Vesijohtoverkosto on rakennettu 1970-1980 luvuilla.

Talousveden
vuotoa
25,7 %

Vuotojen seuranta tulee tehostaa. Viemäriverkoston kunto ja hulevedet otettava pikaisesti haltuun ja vuotovesien määrää saatava systemaattisesti vähennettyä.

Vesijohtoverkoston kunto selvitettävä ja aloitettava korjaustoimet.

Jäteveden
vuotoa
76,1 %

Vesijohto-
verkostoa
213 km

Viemäri-
verkosto n.
18 km

Liittymä-
sopimuksia
1303 kpl

Etäluettavia
vesimittareita
917 kpl

Arviointi perustuu tarkastuslautakunnan kokouksissa kuultuihin katsauksiin, kuntakonsernin tilinpäätökseen, pöytäkirjoihin ja toimintakertomuksiin.

Tarkastuslautakunta toivoo, että havainnot käsitellään asianmukaisesti siten, että niistä tehdään kirjalliset vastineet tarkastuslautakunnalle.

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon.

Lautakunta kiittää kunnan henkilöstöä hyvästä yhteistyöstä.

Alavieskassa 11.5.2026

Perttu Isotalus

Puheenjohtaja

Eija Jutila

jäsen

Antti Takalo

varapuheenjohtaja

Jaana Nyman

jäsen